

Analysis of University Students' Views about the Quality of Faculty Life Using Various Variables

Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU* Kürşad YILMAZ**

ABSTRACT. The aim of this study is to determine if views of university students about the quality of faculty life differ depending on variables such as gender, age, grade, preference, being a member of a certain student community or not. In this study "Scale of Quality of Faculty Life" was used. 690 students from different faculties of Ankara University were included in the study. When we examined differences between faculties, the study showed that significant differences were not in the dimension of "Class Atmosphere and Satisfaction with Relations to Students", but in those of "Satisfaction with Instructors", "Satisfaction with Faculty" and in the "Total" score. It was determined that there were no significant differences in the dimension of "Satisfaction with Instructors" depending on gender, whereas significant differences were in "Class Atmosphere and Satisfaction with Relations to Students", and "Satisfaction with Faculty" and in the total score.

Keywords: Quality, Faculty Life, University Students

* Ass. Prof. Dr. Ankara University Faculty of Educational Sciences

** PhD. Dumlupınar University Faculty of Education

SUMMARY

Quality is something important in adults' lives (Schmidt ve Lunenberg, 1989). When we mention quality of life our society generally tend to take general individual happiness into account. Happiness depends on personal decisions of individuals and strangers (Kourelahti, 1998). Similarly, quality of school life is obviously important in students' lives (Leonard, Bourke and Schofield, 2001; Leonard, Bourke and Schofield, 2002; Leonard, Bourke and Schofield, 2003b). However, students' expectations from schools or satisfaction levels have so far been studied rarely and researchers only have an unclear definition of this concept. The related model designed by Gerson (1976), Burt, Wiley, Minnor and Murray (1978), researchers on quality, has further been developed and transferred to schools (Kourelahti, 1999). The concept of "Quality of School Life" from environmental studies by adults (The U.S. Association of Environmental Protection, 1973) was adapted to primary, secondary schools and high schools by Epstein and McPartland (Epstein and McPartland, 1976).

Quality of school life can be defined as a synthesis of good and bad experiences at school and other feelings and private situations in school life and related results. Other feelings in school life and related results may be the main signals of quality level of school life for teachers and students (Leonard, 2002; Schofield and Bourke, 1997; Waugh and Hyde, 1993).

Epstein and McPartland (1976) believed attitude towards school should be handled as an individual educational output, differentiating its relation to academic achievement. They suggested that structure was influenced by formal and informal expectations of school, social experiences and experiences about post at school, figures of authority and relations to colleagues. In their study, Epstein and McPartland (1976) used the term of quality of school life and thought that three factors contributed to quality of school life. These factors are "satisfaction with school", "commitment to class tasks" and "reactions to teachers". In the present study, we attempted to conduct previous studies on quality of school life at primary, secondary schools and high schools in faculties. To this end, the content of quality of faculty life was structured with regards to literature on quality of school life and features of school life at university.

Faculties, as educational institutions, should be places where students are not only taught at graduate level but also attend eagerly, participate in social, cultural and sports activities and improve their way of thinking.

Quality of faculty life was formed regarding dimensions in studies of quality of school life. Subdimensions of "Satisfaction with School",

“Commitment to Class Tasks” and “Reactions to Teacher” in such studies were named as “Satisfaction with Class Atmosphere and Relations to Students”, “Satisfaction with Instructors” and “Satisfaction with Faculty” in our study.

We can say that the general aim of studies on quality of faculty life is “to provide educational settings where students may state their views on educational and instructional activities and both instructors and students attend eagerly”. In the present study, in the light of the information above, we attempted to determine views of university students about quality of faculty life. To this end, we asked for their views and tried to get the answers of the following questions.

We examined if the scores in subscales of quality of faculty life and the total score differ significantly depending on students’ 1) Faculties, 2) Gender 3) Age 4) Being a member of a certain student community at faculty or not 5) Preference to spend time at faculty after class or not 6) Grade 7) Number of preference of their department in the university entrance sheet 8) Answers to this question “If you had a chance, would you prefer the same faculty again?”

In this study of scan model “Scale of Quality of Faculty Life” was used. This scale has three sub dimensions like “Satisfaction with Class Atmosphere and Relations to Students (7 items)”, “Satisfaction with Instructors (15 items)” and “Satisfaction with Faculty (15 items)”. The study group included 690 students from Faculty of Educational Sciences, Faculty of Science, Faculty of Theology, Faculty of Agriculture and School of Physical Training and Sports of Ankara University. In the current study, a t test was used for the comparison of subscale scores in the Scale of Quality of Faculty Life and the total score depending on gender regarding the answers to the following questions; “If you had a chance, would you prefer the same faculty again?”, “Are you a member of a certain student community at your faculty?” and “Do you prefer spending time at your faculty after class?”, whereas one way ANOVA was used for comparison depending on faculties, grade, class, age and number of preference. In order to determine the source of difference for significant F values, Scheffe Test, a multiple comparative test, was used.

When we examine the results from the comparative study of answers to the questions in the Scale of Quality of Faculty Life depending on their faculties, there is no significant difference between faculties in the dimension of “Satisfaction with Class Atmosphere and Relations to Students”, whereas the differences in the other two dimensions and the total

score are significant. Faculty of Science has the highest average in the dimension of “Satisfaction with Instructors”, while students of Faculty of Theology has the lowest. Faculty of Educational Sciences has the highest average in the dimension of “Satisfaction with Faculty”, while students of Faculty of Theology has the lowest. For the total scores we have a similar result like students from Faculty of Science has the highest average, while students of Faculty of Theology have the lowest. In this case, we can say that students at Faculty of Science generally have positive perceptions and assessments about their faculties, whereas those of the students at Faculty of Theology are relatively negative.

Comparative studies depending on gender showed that the average of girls was higher than that of the boys, which meant girls and boys assessed the current conditions differently and perceptions and assessments of girls were more positive than the boys'. In fact, the main reason of that difference may be criteria and expectations of students while assessing conditions. Even in the situations where ideal conditions of any kind are provided, we can say that satisfaction and expectation levels of individuals are limited with realistic restrictions.

When we examine the comparative study depending on students' age, we see that there are significant differences in the dimension of “Satisfaction with Class Atmosphere and Relations to Students” and in the total score. It was determined that the younger the student, the higher the average was in general. Moreover, in the comparative study depending on students' class level it was shown that students at lower grades assessed their quality of faculty life more positively in general and that the higher the grade the more negative the satisfaction levels were. The reason may be different environments for students as grade becomes higher and students get older, and interests in things rather than the faculty itself as they get to know the environment and adapt themselves to it. Another reason may be they start to see certain things or qualities that they have got used to ordinary.

When we examine the results from the comparative study of the scores of the subscales and the answers to the question “Are you a member of a certain student community at your faculty?”, we see that the students who are not members of student communities had higher scores in each dimension and the total score regardless of significant differences and it is in fact not the result we expected. It may be viewed as students who are not very satisfied with their faculties tend to participate activities in order to essential their dissatisfaction.

When we examine the comparative study depending on the answers to the question “Do you prefer to spend time at your faculty after class?”, it was seen that differences between students who answered “yes” or “no” were not significant in any of the subdimensions and in the total score. Also, such a preference does not seem to be a crucial variable influencing perceptions and assessment on quality of faculty life.

When we examine the comparative study depending on the number of preference in the university entrance sheet concerning their department, it is observed that in general students whose departments were stated between the 6th and the 10th options had the highest average, whereas students whose departments were stated between the 1st and the 5th options had the lowest. This finding may show that students whose departments were stated between the 1st and the 5th options had higher expectations (probably not very realistic); therefore their perceptions and assessment are more negative.

When we examine the comparative study depending on the answers to the question “If you had a chance, would you prefer the same faculty again?” It was seen that differences between students who answered “yes” or “no” were not significant in any of the subdimensions and in the total score. Factors that influence students in their answer to that question may be related to different dimensions of faculty life that are not being examined, as well as to other personal, environmental or social variables.

Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU*

Kürşad YILMAZ**

ÖZ. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, yaş, sınıf, tercih, herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olup olmama gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırmada, “Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma Ankara Üniversitesi’nin farklı fakültelerinde öğrenim gören 690 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada fakültelere göre farklar incelendiğinde, “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı, ancak “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet”, “Fakülleden Memnuniyet” ve toplam puandaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı, buna karşılık “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet”, “Fakülleden Memnuniyet” ve toplam puana ilişkin farklılıkların anlamlı olduğu bulunmuştur. 18-19, 20-21, 22-23 ve 24 ve üstü yaş gruplarına göre yapılan karşılaştırmada, “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutu ve toplam puanda farkların anlamlı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nitelik, Fakülte Yaşamı, Üniversite Öğrencileri

* Yrd. Doç. Dr. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, cokluk@education.ankara.edu.tr

** Dr. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi, kursadyilmaz@gmail.com

GİRİŞ

Günümüzde eğitimin niteliği ile ilgili bilgilerin elde edilmesinde, insani ve kültürel unsurların da incelenmesi önemli bir gereklilik olarak görünmektedir (Wilson, 1980). Pozitivist etki ile bağlantılı olarak ortaya çıkan durumlardan birisi de eğitim ya da eğitim yönetimi ile ilgili çalışmalarda, genellikle yönetici ve öğretilerinin fikirlerine başvurulmuş olması, öğrencilerin sadece öğrenip öğrenmedikleri ya da başarılarında bir gelişme olup olmadığı sorgulanan denekler gibi kullanılmış olmasıdır. Ancak, okul örgütü içindeki en önemli unsurlardan birisi olan öğrencilerin de okul örgütü içindeki görüşlerine mutlaka önem verilmelidir. Çünkü öğrencilerin yaşamının büyük bir kısmı okulda geçmektedir. Okulların varlığının ilk sebebi öğretmen ve yöneticiler değil, öğrenciler ve toplumdur (Şişman ve Turan, 2001). Bu bağlamda öğrencilerin okul ya da fakülte yaşamalarının niteliği de önem kazanmaktadır.

Nitelik, yetişkinlerin yaşamında önemli bir yere sahiptir. Yaşam niteliği denildiğinde genellikle toplumda; “genel bireysel mutluluk” anlaşılmaktadır. Mutluluk, insanların ve yabancıların bireysel kararlarına dayanmaktadır (Kourelahti, 1998). Yetişkinlerin yaşamında yaşam niteliği ne kadar önemli ise, öğrencilerin yaşamında da okul yaşamının niteliğinin çok önemli olduğu açıktır (Leonard, Bourke ve Schofield, 2001; Leonard, Bourke ve Schofield, 2002; Leonard, Bourke ve Schofield, 2003b). Ancak öğrencilerin okuldan beklentilerini ya da tatmin düzeylerini ifade edebildikleri durumlar çok nadir olarak çalışılmış ve bu çalışmalarda genellikle bu kavramın belli belirsiz tanımlanması ile yetinilmiştir. Alanyazında okul yaşamının niteliği ile ilgili çalışmalar (Epstein ve McPartland, 1976; Schmidt ve Lunenberg, 1989; Schmidt, 1992; Waugh ve Hyde, 1993; Mok ve McDonald, 1994; Ainley, 1999; Mok ve Flynn, 1997; Schofield ve Bourke, 1997; 2002; Leonard, 2002; Karatzias, Power ve Swanson, 2001) olsa da, fakülte yaşamının niteliği ile ilgili çalışmalar görece daha azdır.

Nitelik konusu ile ilgili çalışmalar yapan Gerson (1976), Burt, Wiley, Minnor ve Murray'nin (1978) bu konuyla ilgili olarak tasarlamış olduğu model (Akt. Kourelahti, 1998) geliştirilerek okula transfer edilmiştir. “Okul Yaşamının Niteliği” kavramı yetişkinlerin çevre çalışmalarından (Birleşik Devletler Çevre Koruma Vakfı, 1973) ilköğretim, ortaokul ve liselere Epstein ve McPartland (1976) tarafından uyarlanmıştır (Akt: Epstein ve McPartland, 1976).

Okul yaşamının niteliği, okulla ilgili olumlu ve olumsuz deneyimlerin ve okul yaşamındaki ve sonuçlarındaki diğer duygular ile ilgili özel durumların bir sentezi olarak tanımlanabilir. Okul yaşamındaki ve

sonuçlarındaki diğer duygular, öğretmen ve öğrenciler için okul yaşamının niteliği düzeyinin başlıca göstergeleri olabilir (Leonard, 2002; Schofield ve Bourke, 1997; Waugh ve Hyde, 1993).

Epstein ve McPortland (1976), okula karşı tutumun, akademik başarıyla ilişkisini ayırarak “farklı bir eğitim çıktısı” olarak ele alınması gerektiğine inanmışlar ve yaptıkları çalışmada okul yaşamının niteliği kavramını kullanmışlardır. Okul yaşamının niteliğine üç unsurun katkı yaptığına inanan araştırmacılar, bu faktörleri, “okuldan memnuniyet”, “sınıf içi görevlere bağlılık” ve “öğretmenlere olan tepkiler” olarak ifade etmişlerdir.

Okuldan Memnuniyet, öğrencilerin okula karşı tepkilerini içermektedir. Çünkü okul gençlerin ve öğrencilerin yaşamlarının ana unsurudur. Okuldaki etkinliklere katılmada gönüllü olan ya da bu etkinliklere katılmaktan zevk alan öğrencilerin genel olarak akademik etkinliklerde de başarılı oldukları düşünülmektedir. Ayrıca okul yaşamı ile ilgili pozitif görüşlere sahip olan öğrencilerin, diğer öğrencilere okul ortamında yardım etme konusunda da daha başarılı oldukları düşünülmektedir (Schmidt, 1992; Schmidt ve Lunenberg, 1989).

Sınıf İçi Görevlere Bağlılık, öğrencilerin sınıf içi görevlere ilgi düzeylerini konu edinmektedir. Görev ve ödevler, okul ortamını diğer ortamlardan ayıran etkinliklerdir. Kısaca bu görevler, okulu okul yapan unsurlardır ve okul için yapılmaktadır. Okul ödevlerini ve projelerini ilginç ve önemli bulan öğrenciler, kavramları daha iyi şekilde öğrenebilmekte ve öğrenmeye karşı pozitif tutumlar geliştirmektedir (Schmidt, 1992; Schmidt ve Lunenberg, 1989).

Öğretmenlere Olan Tepkiler, öğrencilerin öğretmenlerle olan etkileşimlerini ve eğitime dayalı öğrenci değerlendirmesini konu edinmektedir. Öğrenci-öğretmen ilişkileri; eğitim hedeflerinin öğrenciler tarafından kabul edilmesi (sürece katma), okul uygulamalarını öğrencilerin algılaması, öğrencilerin bağımlı ve bağımsız davranışları ve okul içi ve dışı otoritelere karşı tutumları gibi konularda önemli bir unsurdur (Schmidt, 1992; Schmidt ve Lunenberg, 1989).

Okul yaşamının niteliğine yönetici ve öğretmenler tarafından özel bir önem verilmektedir. Çünkü okul yaşamının niteliği ile öğrencilerin akademik başarıları arasında ilişki bulunmaktadır ve bu nedenle de daha fazla önem kazanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşamının önemli bir kısmı okulda geçmektedir (Bourke ve Smith, 1989). Öğrencilerin öğretmenlere olan tepkileri ve okuldaki görevlere bağlılıkları, okulun etkililiğinde önemli roller oynamaktadır (Schmidt ve Lunenberg, 1989).

Okul yaşamının niteliği ile ilgili çalışmalar, okulun etkililiği ve gelişiminin ölçülmesi gibi amaçlarla yapılmaktadır. Ayrıca başka bir amaç da, öğrencilerin yüksek yaşam niteliğine sahip olmalarının sağlanması, kapsamlı eğitim uygulamalarının ve öğretmenlerin öğretim etkinliklerinin geliştirilmesidir (Leonard, Bourke ve Schofield, 2003b). Öğrencilerin okul yaşamının niteliğini etkileyen memnuniyet ve stres gibi olumlu ve olumsuz durumların doğasının belirlenmesi ve buna yönelik ilginin artırılması, hem öğrenciler, hem de eğitimciler için faydalıdır (Leonard, Bourke ve Schofield, 2001; Leonard, Bourke ve Schofield, 2002; Leonard, Bourke ve Schofield, 2003a). Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, okula devam ve okulda olumlu deneyim oranı yüksek olan öğrenciler, okula karşı daha olumlu tutumlar geliştirmektedir (Schofield ve Bourke, 1997).

Bu çalışmada, daha önce ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde yapılmış olan okul yaşamının niteliği çalışmaları fakülte düzeyine taşınmaya ve bu düzeyde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla okul yaşamının niteliği ile ilgili alanyazın taranmış ve yükseköğretim seviyesinde okul yaşamının özellikleri düşünülerek çalışmanın içeriği oluşturulmuştur.

Tüm eğitim düzeyleri için geçerli olmakla birlikte, özellikle yükseköğretim düzeyinde eğitim veren fakültelerin, sadece eğitim ve öğretim yapılan kurumlar değil, aynı zamanda öğrencilerin isteyerek gelecekle, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılabilecekleri, düşünce sistemlerini geliştirebilecekleri yerler olmalıdır.

Fakülte yaşamının niteliği, okul yaşamının niteliği çalışmalarında yer alan boyutlar da göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Okul yaşamının niteliği çalışmalarında yer alan “Okuldan Memnuniyet”, “Sınıf İçi Görevlere Bağlılık” ve “Öğretmenlere Olan Tepkiler” alt boyutları, bu çalışmada “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet”, “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” ve “Fakülteden Memnuniyet” alt boyutları olarak şekillendirilmiştir.

Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet. Bu boyut, öğrencilerin öğretim ile ilişkili etkinliklere karşı duydukları ilgiyi kapsamaktadır. Eğitim kurumlarında yapılan etkinlikler, bu kurumları diğer kurumlardan ayıran özellikler olması açısından önemli görülmektedir. Kısaca fakültede yapılan etkinliklere ilgi duyan öğrenciler, gerçekleri ve kavramları daha net bir şekilde öğrenebilmekte ve öğrenmeye karşı pozitif tutumlar geliştirebilmektedir. Bu boyutta, öğrenciler arası ilişki, arkadaşlık, yardımlaşma, dersliklerin durumu ve dersler için uygunluğu gibi görüşler yer almaktadır.

Öğretim Elemanlarından Memnuniyet. Bu boyut öğrencilerin öğretim elemanları ile olan etkileşimlerini ve eğitime dayalı öğrenci değerlendirmelerini içermektedir. Öğrenci-öğretim elemanı ilişkileri; eğitim

hedeflerinin öğrenciler tarafından kabul edilmesi, okul uygulamalarının öğrencilerce algılanması gibi konularda önemli bir unsurdur. Bu boyut, öğretim elemanlarının öğrencilerle ilişkileri, öğrencilerle ilgilenmeleri, derslerdeki durumları, öğrencilerin gelişimi için çalışmaları, öğrencileri yönlendirmeleri, farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile sınıf ortamında teknoloji kullanımı ve eğitim-öğretim etkinliklerindeki durumları ile ilgili görüşleri içermektedir.

Fakülteden Memnuniyet. Bu boyut öğrencilerin fakülteye karşı tepkilerini incelemektedir. Çünkü üniversite öğrencilerinin günlük yaşamının önemli bir kısmı fakültede geçmektedir. Bu boyut, öğrencilerin fakültenin bir üyesi, bir parçası olmaktan memnun olmaları, her türlü uygulamanın eşit ve adil bir şekilde uygulanması, düzenlenen sosyal, kültürel, sportif etkinliklerin durumu, öğrenciler arasındaki ilişkiler, etkinliklere katılım, araç-gereçlerin ve kaynakların özenli kullanımı ile fiziki mekânların durumuyla ilgili görüşlerden oluşmaktadır.

Artık öğrencilerin fakülte yaşamının niteliği ile ilgili görüşlerine çok önem verilmektedir. Öyle ki Batı'da birçok üniversite, düzenli olarak fakülte yaşamının niteliği araştırmaları yapmakta ve bu araştırmaların sonuçlarına göre politika ve eylem planları geliştirmekte, niteliğin artırılması için birçok etkinlik düzenlenmektedir. Yapılan çalışmalar bazı üniversitelerde fakültelerin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların bir parçası olarak yürütülmektedir. Fakülte yaşamının niteliği ile ilgili olarak yapılmış olan bir çalışmada (www.cnu.edu), bu konudaki çalışmaların aşağıda yer alan noktalarda önemli olduğu vurgulanmaktadır:

1. Gelecek ile ilgili politika ve eylem planlarının belirlenmesinde,
2. Öğrencilerin yönetime katılımının artırılmasında,
3. Öğrencilerin sorunlarının çözümünün kolaylaştırılmasında,
4. Öğrenciler ile fakülte yönetimi arasındaki iletişim ve işbirliğinin geliştirilmesinde,
5. Öğrencilerin sosyo-kültürel etkinliklere katılımının artırılmasında,
6. Eğitim ve öğretim etkinliklerinin geliştirilmesinde,
7. Eğitim ve öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi için öğrenci görüşlerine yer verilmesinde,
8. Öğrencilerin araştırma yeterliklerinin geliştirilmesinde,
9. Öğrencilerin liderlik becerilerinin geliştirilmesinde,
10. Akademik mekânların yerleşim ve tasarımında öğrenci görüşlerine yer verilmesinde,

11. Öğrencilerin isteyerek gelecekları eğitim ortamlarının oluşturulmasında,
12. Kütüphane, kantin ve benzeri alanların öğrenci görüşlerine göre geliştirilmesinde,
13. Öğretim elemanları ve diğer fakülte çalışanları ile öğrenciler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde,
14. Eğitim hedeflerinin başarıyla gerçekleştirilmesinde.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşıldığı gibi, bu tür çalışmaların genel amacının “*eğitim öğretim etkinliklerinin geliştirilmesinde öğrencilerin fikirlerinin alınması ve öğrencilerin isteyerek gelecekları eğitim ortamlarının oluşturulması*” olduğu söylenebilir.

Bu çalışma, yukarıda tartışılan bilgi ve gelişmeler ışığında, üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Öğrencilerin Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanı:

1. Fakültelerine,
2. Cinsiyetlerine,
3. Yaşlarına,
4. Öğrenim gördükleri sınıflara,
5. Fakültede herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olup olmama durumlarına,
6. Ders dışı zamanlarını fakültede geçirmeyi tercih edip etmeme durumlarına,
7. Öğrenim gördükleri bölümü tercih sıralarına,
8. Tekrar tercih etme şansları olsa, aynı fakülteyi tercih etmeyi isteyip istememe durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu

araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen varolan durumları varolduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1995: 77). Araştırmada üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliği hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Fen Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Ziraat Fakültesi ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu'nda öğrenim gören toplam 690 öğrenciden oluşmaktadır. Fakültelerin seçiminde sosyal bilimler ve fen bilimleri ayrımı dikkate alınmıştır. Her iki alandan da seçkisiz olarak iki fakülte seçilmiştir. Ayrıca çalışmada, yapıları fakültelerden farklı olan bir de yüksek okulun yer almasının uygun olacağı düşünüldüğünden, yine Ankara Üniversitesi'ne bağlı yüksek okullar içerisinde seçkisiz olarak belirlenen Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu çalışmaya dâhil edilmiştir. Tablo 1'de çalışma grubunun fakülte, sınıf ve cinsiyetlerine ilişkin dağılımlar yer almaktadır.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %35.50'si Eğitim Bilimleri Fakültesi, %15.60'ı Fen Fakültesi, %18.00'ı İlahiyat Fakültesi, %17.40'ı Ziraat Fakültesi, %13.20'si ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencisidir. Araştırmaya birinci sınıf öğrencileri dâhil edilmemiştir. Bu grupların henüz fakültelerini yeterince tanımadıkları ve gerçekçi olarak değerlendirme yapamayacakları düşünülerek görüşlerine başvurulmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 210'u (%30.40) ikinci sınıfta, 335'i (%48.60) üçüncü sınıfta, 145'i (%21.00) ise dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 326'sı (%47.20) kız, 364'ü (%52.80) ise erkektir. Öğrencilerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde ise, 97'sinin (%14.10) 18–19 yaş, 313'ünün (% 45.40) 20–21 yaş, 194'ünün (%28.10) 22–23 yaş, 86'sının (%12.50) 24 yaş ve üzerinde oldukları belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubundaki öğrencilere ait kişisel bilgiler

Değişken	Düzy	n	%
Fakülte	Eğitim Bilimleri Fakültesi	245	35.5
	Fen Fakültesi	110	15.6
	İlahiyat Fakültesi	124	18.0
	Ziraat Fakültesi	120	17.4
	Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksek Okulu	91	13.2
	TOPLAM	690	100
Sınıf	2. Sınıf	210	30.4
	3. Sınıf	335	48.6
	4. Sınıf	145	21.0
	TOPLAM	690	100
Cinsiyet	Kadın	326	47.2
	Erkek	364	52.8
	TOPLAM	690	100
Yaş	18–19	97	14.1
	20–21	313	45.4
	22–23	194	28.1
	24 ve yukarısı	86	12.5
	TOPLAM	690	100.0

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerinin toplanmasında, Çokluk-Bökeoğlu ve Yılmaz (2006) tarafından geliştirilmiş olan “Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet (7 madde)”, “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet (15 madde)” ve “Fakülleden Memnuniyet (15 madde)” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet boyutunda yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.39 ile 0.71, madde-toplam korelasyonları ise 0.26 ile 0.45 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %34 ve faktöre ait Cronbach-Alpha içtutarlık katsayısı 0.67’dir.

Öğretim Elemanlarından Memnuniyet boyutunda yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.37 ile 0.67, madde-toplam korelasyonları ise 0.32 ile 0.58 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %31, faktöre ait Cronbach-Alpha içtutarlık katsayısı ise 0.83’tür.

Fakülleden Memnuniyet alt boyutunda yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.32 ile 0.63, madde-toplam korelasyonları ise 0.24 ile 0.49 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %23, faktöre ait Cronbach-Alpha içtutarlık katsayısı ise 0.75’tir. Fakülte

Yaşamının Niteliği Ölçeği'nin tümüne ilişkin Cronbach-Alpha içtutarlık katsayısı da hesaplanmış ve 0.87 olarak bulunmuştur. Ölçek “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” olmak üzere üçlü dereceleme şeklindedir. Ölçekteki bazı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan fakülte yaşamının niteliği ile ilgili ifadelerle ilişkin olumlu görüşü, düşük puan ise olumsuz görüşü göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın cinsiyete göre, “tekrar tercih şansınız olsa aynı fakülteyi tercih eder miydiniz?”, “fakültenizde herhangi bir öğrenci topluluğuna üye misiniz?” ve “ders dışı zamanlarınızı fakültede geçirmeyi tercih ediyor musunuz?” sorularına göre karşılaştırılmasında ilişkisiz t testi; fakültelere, sınıfa, yaş ve tercih sıralarına göre karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamli çıkan F değerleri için farkın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffé Testi kullanılmıştır. Bunun kullanılmasının sebebi Scheffé Testi'nin gerçekten büyük farklılıkları anlamlı göstermesidir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın her bir alt amacına ilişkin bulgular sunulmuştur. Tablo 2'de Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın fakültelere göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 2'de yer alan, ANOVA sonuçları incelendiğinde, “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutunda anlamlı fark görülmezken, diğer iki boyut ve toplam puanda farkların anlamlı olduğu görülmektedir. “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” boyutunda, Fen Fakültesi ile Eğitim Bilimleri Fakültesi; Fen Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi arasındaki farkların anlamlı olduğu saptanmıştır. Burada bu boyut ile ilgili olarak en yüksek ortalamaya Fen Fakültesi ($\bar{X} = 28.95$) öğrencilerinin, en düşük ortalamaya ise İlahiyat Fakültesi ($\bar{X} = 26.80$) öğrencilerinin sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre Fen Fakültesi öğrencilerinin, araştırma kapsamındaki diğer fakültelerin öğrencilerine göre, öğretim elemanlarından daha memnun oldukları söylenebilir.

Tablo 2. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın fakültelere göre karşılaştırılması

Boyutlar	Fakülte	N	\bar{X}	S	Sd	F	p	Anlamlı Fark
1. Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	A. Ziraat F.	120	12.91	2.27	4,68	1.43	0.22	-
	B. Fen F.	110	13.29	2.46				
	C. Eğitim B. F.	245	12.91	2.05				
	D. İlahiyat F.	124	12.84	2.01				
	E. BESYO	91	12.58	2.01				
2. Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	A. Ziraat F.	120	27.68	4.53	4,68	4.12	0.00	B-C
	B. Fen F.	110	28.95	5.15				
	C. Eğitim B. F.	245	27.34	4.13				
	D. İlahiyat F.	124	26.80	3.93				
	E. BESYO	91	27.02	4.86				
3. Fakülteden Memnuniyet	A. Ziraat F.	120	25.83	3.80	4,68	8.42	0.00	A-D
	B. Fen F.	110	25.69	4.25				
	C. Eğitim B. F.	245	26.30	3.61				
	D. İlahiyat F.	124	24.17	3.65				
	E. BESYO	91	24.47	3.98				
Toplam	A. Ziraat F.	120	66.42	8.39	4,68	5.44	0.00	B-D
	B. Fen F.	110	67.94	10.06				
	C. Eğitim B. F.	245	66.56	7.61				
	D. İlahiyat F.	124	63.81	6.74				
	E. BESYO	91	64.08	8.30				

“Fakülteden Memnuniyet” boyutunda Ziraat Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu ile İlahiyat Fakültesi ve Eğitim Bilimleri Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi arasındaki farkların anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu boyut ile ilgili olarak en yüksek ortalamaya Eğitim Bilimleri Fakültesi ($\bar{X} = 26.30$) öğrencilerinin, en düşük ortalamaya ise yine İlahiyat Fakültesi ($\bar{X} = 24.17$) öğrencilerinin sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin, araştırma kapsamındaki diğer fakültelerin öğrencilerine göre, fakültelerinden daha memnun oldukları söylenebilir.

Toplam puanda ise Fen Fakültesi ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu; Fen Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi arasındaki farkların anlamlı olduğu saptanmıştır. Bu boyut ile ilgili olarak en yüksek ortalamaya Fen Fakültesi ($\bar{X} = 67.94$) öğrencilerinin, en düşük ortalamaya ise yine İlahiyat Fakültesi ($\bar{X} = 63.81$) öğrencilerinin sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre toplam puanda da Fen Fakültesi öğrencilerinin, araştırma kapsamındaki diğer fakültelerin öğrencilerine göre, genel olarak fakülte yaşamından daha memnun oldukları söylenebilir.

Yukarıda da görüldüğü gibi fark çıksın ya da çıkmasın İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin, genellikle diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha olumsuz görüşler içinde oldukları belirlenmiştir. Diğer fakülte öğrencilerine göre, genellikle olumlu görüşler içinde olan fakülte ise Fen Fakültesi'dir. Tablo 3'te Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin ilişkisiz t testi sonucu yer almaktadır.

Tablo 3. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın cinsiyete göre karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
1.Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	Erkek	326	12.65	2.26	688	3.13	0.00
	Kız	364	13.16	2.02			
2.Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Erkek	326	27.44	4.80	648.08	0.43	0.67
	Kız	364	27.59	4.17			
3.Fakülteden Memnuniyet	Erkek	326	24.75	3.88	688	4.81	0.00
	Kız	364	26.16	3.77			
Toplam	Erkek	326	64.84	8.61	688	3.30	0.00
	Kız	364	66.90	7.77			

Tablo 3'te yer alan t testi sonuçları incelendiğinde, ikinci boyut olan "Öğretim Elemanlarından Memnuniyet" boyutunda, cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [$t_{(648,08)}=0.43$; $p>0.05$]. Buna göre, öğrencilerin öğretim elemanları ile olan etkileşimlerinin ve eğitime dayalı öğrenci değerlendirmelerinin cinsiyete göre değişmediği söylenebilir. Yani öğretim elemanlarının öğrencilere yaklaşımında ya da bir başka deyişle öğrencilerin, öğretim elemanlarının yaklaşımına ilişkin algılarında bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Buna karşılık, "Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet [$t_{(688)}=3.13$; $p<0.01$]", "Fakülteden Memnuniyet [$t_{(688)}=4.81$; $p<0.01$]" ve "Toplam Puanı [$t_{(688)}=3.30$; $p<0.01$]" ilişkin farklılıkların anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet boyutu ile ilgili olarak kız öğrencilerin ($\bar{X} = 13.16$) erkek öğrencilere ($\bar{X} = 12.65$) göre daha olumlu görüşe sahip olduğu görülmektedir. Fakülteden Memnuniyet boyutu ile ilgili olarak da benzer bir durum söz konusudur. Bu boyutta da kız öğrenciler ($\bar{X} = 26.16$) erkek öğrencilere ($\bar{X} = 24.75$) göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Fakülte yaşamının niteliği ile ilgili alt boyutlarda olduğu gibi toplam puana ilişkin olarak da kız öğrencilerin ($\bar{X} = 66.90$)

erkek öğrencilere göre ($\bar{X} = 64.84$) daha olumlu görüşler içerisinde oldukları belirlenmiştir. Buna göre bu boyutlar ve ölçeğin tamamı ile ilgili olarak kız öğrencilerin daha olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Tablo 4'te Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın yaşlara göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü ANOVA sonucu yer almaktadır.

Tablo 4. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın yaşlara göre karşılaştırılması

Boyutlar	Yaş	N	\bar{X}	S	Sd	F	p	Anlamlı Fark
1. Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	A.18-19	97	68.39	8.29	3,68	6.07	0.00	A-C, A-D
	B.20-21	313	66.23	8.18				
	C.22-23	194	65.30	7.81				
	D.24 ve üstü	86	63.48	8.61				
2. Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	A.18-19	97	13.25	2.13	3,68	1.99	0.11	-
	B.20-21	313	12.97	2.11				
	C.22-23	194	12.85	2.12				
	D.24 ve üstü	86	12.50	2.32				
3. Fakülteden Memnuniyet	A.18-19	97	28.39	4.06	3,68	2.48	0.06	-
	B.20-21	313	27.63	4.56				
	C.22-23	194	27.28	4.20				
	D.24 ve üstü	86	26.69	5.10				
Toplam	A.18-19	97	26.75	4.25	3,68	6.86	0.00	A-C, A-D, B-D
	B.20-21	313	25.63	3.82				
	C.22-23	194	25.18	3.78				
	D.24 ve üstü	86	24.29	3.54				

Tablo 4'te yer alan ANOVA sonuçları incelendiğinde, "Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet" boyutundaki ve toplam puandaki farkların yaşlara göre anlamlı olduğu görülmektedir. "Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet" boyutunda "18-19 yaş" ile "22-23 yaş" grupları arasında ve "18-19 yaş" ile "24 yaş ve üstü" grup arasında; toplam puanda ise "18-19 yaş" ile "22-23 yaş", "18-19 yaş" ile "24 yaş ve üstü" ve ayrıca "20-21 yaş" ile "24 yaş ve üstü" gruplar arasındaki farkların anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Her iki puanda da en yüksek ortalamaya sahip grup “18–19 yaş” grubu iken, en düşük ortalamaya sahip grup “24 yaş ve üstüdür”. Yani yaş artıka, hem “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” hem de genel olarak fakülte yaşamından memnuniyet azalmaktadır. Tablo 5’te Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın “Fakültenizde Herhangi Bir Öğrenci Topluluğuna Üye misiniz?” sorusuna verilen yanıtlara göre karşılaştırılmasına yönelik ilişkisiz t testi sonucu yer almaktadır. Bu soru, öğrencilerin herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olmalarının, onların fakülteye bağlılıklarını arttıracığı, buldukları ortamdan memnuniyetlerini olumlu yönde etkileyeceği öngörüsüyle sorulmuştur.

Tablo 5. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın öğrenci topluluklarına üyelik durumuna göre karşılaştırılması

Boyutlar	Topluluk Üyeliği	N	\bar{X}	S	sd	t	p
1.Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	Evet	162	12.73	1.99	320.66	1.23	0.22
	Hayır	528	12.97	2.19			
2.Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Evet	162	26.65	3.88	688	3.12	0.00
	Hayır	528	27.79	4.62			
3.Fakülteden Memnuniyet	Evet	162	25.37	3.48	313.65	0.47	0.64
	Hayır	528	25.53	4.01			
Toplam	Evet	162	64.75	7.02	688	2.31	0.02
	Hayır	528	66.29	8.55			

Tablo 5’te yer alan t testi sonuçları incelendiğinde, ikinci boyut olan “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” boyutunda [$t_{(688)}=3.12$; $p<0.01$] ve toplam puanda [$t_{(688)}=2.31$; $p<0.05$] anlamlı farklılıkların olduğu görülürken, diğer boyutlarda anlamlı fark görülmemektedir. Tablo 6’da Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın “Ders Dışı Zamanlarınızı Fakültede Geçirmeyi Tercih Ediyor Musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre karşılaştırılmasına yönelik ilişkisiz t testi sonucu yer almaktadır.

Tablo 6’da yer alan t testi sonuçları incelendiğinde, hiçbir alt boyutta ve toplam puanda gruplar arasındaki farkların anlamlı olmadığı görülmektedir. Tablo 7’de Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın sınıf düzeylerine göre karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonucu yer almaktadır.

Tablo 6. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın ders dışı zamanları fakültede geçirmeyi tercih etme durumuna göre karşılaştırılması

Boyutlar	Fakültede Zaman Geçirme	N	\bar{X}	S	sd	t	p
1. Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	Evet	236	13.02	2.20	688	0.97	0.34
	Hayır	454	12.86	2.12			
2. Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Evet	236	27.41	4.45	688	0.46	0.65
	Hayır	454	27.57	4.50			
3. Fakülteden Memnuniyet	Evet	236	25.57	4.17	432.82	0.37	0.71
	Hayır	454	25.46	3.74			
Toplam	Evet	236	66.01	8.23	688	0.18	0.86
	Hayır	454	65.89	8.25			

Tablo 7. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın sınıf düzeylerine göre karşılaştırılması

Boyutlar	Sınıf	N	\bar{X}	S	sd	F	p	Anlamlı Fark
1. Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	2. sınıf	210	12.97	2.14	2, 68	1.15	0.32	-
	3. sınıf	335	12.99	2.21				
	4. sınıf	145	12.68	1.99				
2. Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	2. sınıf	210	28.13	4.39	2, 68	4.83	0.00	2-4
	3. sınıf	335	27.52	4.52				
	4. sınıf	145	26.63	4.38				
3. Fakülteden Memnuniyet	2. sınıf	210	26.02	4.05	2, 68	3.09	0.04	2-4
	3. sınıf	335	25.35	3.71				
	4. sınıf	145	25.06	3.99				
Toplam	2. sınıf	210	67.12	8.65	2, 68	4.85	0.00	2-4
	3. sınıf	335	65.86	8.11				
	4. sınıf	145	64.37	7.67				

Tablo 7’de yer alan ANOVA sonuçları incelendiğinde, “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutu hariç, diğer iki boyut ve toplam puanda, ikinci ve dördüncü sınıflar arasındaki farkların anlamlı olduğu, tüm puanlarda ikinci sınıfların ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani alt sınıflarda öğrencilerin genel olarak fakülte yaşamından memnuniyetleri daha yüksekken, sınıf düzeyi yükseldikçe bu memnuniyetin azaldığı görülmektedir. Benzer bulgu daha önce yaş değişkeni için de elde edilmiştir. Yaş artıka fakülte yaşamından memnuniyet azalmaktadır. Tablo 4’te yer alan bulgularda da görüldüğü gibi, hem toplam puanda hem de alt boyutlarda, yaş grupları içinde en düşük ortalama “24 ve

üstü” yaş grubuna, en yüksek ortalama ise “18–19” yaş grubuna aittir. Bu durum iki değişken ile ilgili olarak elde edilen bulgular arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir. Tablo 8’de Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın öğrenim gördükleri bölümleri tercih etme sıralarına göre karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonucu yer almaktadır.

Tablo 8. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın fakülteyi tercih etme sırasına göre karşılaştırılması

Boyutlar	Tercih Sırası	N	\bar{X}	S	sd	F	p	Anlamlı Fark
1.Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	A.1–5	460	12.88	2.13	2,687	0.19	0.82	-
	B.6–10	130	13.00	2.14				
	C.11 ve +	100	12.97	2.26				
2.Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	A.1–5	460	27.21	4.43	2,687	3.42	0.03	A–B
	B.6–10	130	28.25	4.57				
	C.11 ve +	100	28.00	4.48				
3.Fakülteden Memnuniyet	A.1–5	460	24.90	3.66	2,687	17.97	0.00	A–B, AC
	B.6–10	130	26.97	3.87				
	C.11 ve +	100	26.33	4.28				
Toplam	A.1–5	460	64.99	7.81	2,687	9.64	0.00	A–A, A–C
	B.6–10	130	68.22	8.37				
	C.11 ve +	100	67.30	9.21				

Tablo 8’de yer alan, Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın öğrenim görülen bölümü tercih etme sırasına göre karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları incelendiğinde “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutu hariç, diğer iki boyut ve toplam puanda anlamlı farklar olduğu görülmektedir. “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” boyutunda fakültelerini 1–5. sırada tercih edenler ile 6–10.sırada tercih edenler arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Gruplara ait ortalamalar incelendiğinde, 6–10.sırada tercih edenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. “Fakülteden Memnuniyet” alt boyutunda 1–5. sırada tercih edenler ile 6–10.sırada tercih edenler; 1–5. sırada tercih edenler ile 11 ve üzeri sırada tercih edenler arasındaki farklar anlamlıdır. Grupların ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalama 6–10. sırada tercih edenlere ait iken, en düşük ortalama 1–5. sırada tercih edenlere aittir. Toplam puanda da yine 1–5. sırada tercih edenler ile 6–10.sırada tercih edenler; 1–5. sırada tercih edenler ile 11 ve üzeri sırada tercih edenler arasındaki farklar anlamlıdır. Yine en yüksek ortalama 6–10. sırada tercih edenlere ait iken, en düşük ortalama 1–5. sırada tercih edenlere aittir.

Tablo 9’da Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın “tekrar tercih etme şansınız olsa, aynı fakülteyi tercih eder miydiniz?” sorusuna göre karşılaştırılmasına yönelik ilişkisiz t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 9. Fakülte yaşamının niteliği ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın fakülteyi tekrar tercih etme isteklerine göre karşılaştırılması

Boyutlar	Tekrar Tercih	N	\bar{X}	S	sd	t	p
1.Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	Evet	428	12.85	2.15	688	0.99	0.32
	Hayır	262	13.02	2.15			
2.Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Evet	428	27.37	4.54	688	1.14	0.26
	Hayır	262	27.77	4.37			
3.Fakülteden Memnuniyet	Evet	428	25.30	3.69	499.77	1.67	0.10
	Hayır	262	25.82	4.18			
Toplam	Evet	428	65.52	8.14	688	1.69	0.09
	Hayır	262	66.61	8.36			

Bu soru, öğrencilerin fakültelerine isteyerek tercih edip etmemelerinin, onların fakültelerini değerlendirmeye yönelik algılarında etkili olacağı öngörüsünden yola çıkılarak sorulmuştur. Ancak, Tablo 9’da yer alan, Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın “tekrar tercih etme şansınız olsa aynı fakülteyi tercih eder miydiniz?” sorusuna verilen yanıtlara göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde, hiçbir alt boyutta ve toplam puanda, gruplar arasındaki farkların anlamlı olmadığı saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Fakülteler, üniversite öğrencilerinin yaşantılarının önemli bölümünü geçirdikleri, ergenlikten yetişkinlik rollerine geçiş sürecinin önemli bir kısmını kapsayan ve bu anlamda da sonraki yaşamda başarılı bireyler olup olmamalarının temellerinin büyük bir bölümünün atıldığı kurumlardır. Yani fakülteler sadece öğretim kurumu olmanın çok daha ötesinde işleve sahiptir ve bu anlamda da pek çok farklı yaşantı ve gelişimlere sahne olmaktadır. Bu nedenle de fakültelerdeki yaşamın niteliğinin araştırılması, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimleri açısından son derece önemli görülmektedir.

Bu çalışmada, Çokluk-Bökeoğlu ve Yılmaz (2006) tarafından geliştirilmiş olan “Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği” kullanılarak öğrencilerin fakültelerine ilişkin algı ve değerlendirmeleri, yine fakülte

yaşamının niteliğini etkileyebileceği düşünülen bazı değişkenler açısından karşılaştırılarak incelenmiştir.

Öğrencilerin Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği'ne verdikleri yanıtların fakültelere göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutunda fakülteler arasında anlamlı fark görülmezken, diğer iki boyut olan “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” ve “Fakülteden Memnuniyet” boyutunda ve ayrıca toplam puanda farkların anlamlı olduğu görülmektedir. “Öğretim Elemanlarından Memnuniyet” boyutunda en yüksek ortalamaya Fen Fakültesi, en düşük ortalamaya ise İlahiyat Fakültesi öğrencileri sahiptir. “Fakülteden Memnuniyet” boyutunda en yüksek ortalama Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerine aitken, en düşük ortalama İlahiyat Fakültesi öğrencilerine aittir. Toplam puanda da benzer bir durum gözlenmekte, Fen Fakültesi öğrencilerinin ortalamalarının en yüksek, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda genel olarak Fen Fakültesi öğrencilerinin fakültelerine ilişkin algı ve değerlendirmelerinin daha olumlu olduğu, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin ise gence daha olumsuz olduğu söylenebilir.

Cinsiyete ilişkin karşılaştırmalarda kızların ortalamasının erkeklerden yüksek olması, kızların ve erkeklerin mevcut koşulları aynı şekilde değerlendirmedikleri anlamına gelmekte ve kızların algı ve değerlendirmelerinin, erkeklere göre daha olumlu olduğunu göstermektedir. Aslında bu farklılık, öğrencilerin koşulları değerlendirmede kullandıkları ölçüt ve beklentilerin farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Her türlü ideal koşulun sağlandığı durumlarda bile bireylerin bundan memnuniyetlerinin, beklentilerinin gerçekçilik düzeyi ile sınırlı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin yaşlarına göre yapılan karşılaştırmalar incelendiğinde “Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet” boyutunda ve toplam puandaki farkların anlamlı olduğu görülmektedir. Genel olarak daha genç yaştaki öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca yine sınıf düzeyine göre yapılan karşılaştırmalarda da alt sınıflardaki öğrencilerin genel olarak fakülte yaşamının niteliğine ilişkin değerlendirmeleri daha olumlu iken, sınıf düzeyi yükseldikçe bu memnuniyetin azaldığı görülmektedir. Bu durum, sınıf düzeyi ilerledikçe ve bununla bağlantılı olarak yaş arttıkça, öğrencilerin farklı ortamlarının oluşmasından, çevreyi tanıma ve uyum sağlama ile birlikte ilgilerinin fakülte dışında başka ortamlara yönelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Bir diğer neden de fakültede artık alıştıkları bir takım özellikleri ya da nitelikleri daha sıradan ya da olağan bulmaları olabilir.

Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği alt ölçek puanları ve toplam puanın “fakültenizde herhangi bir öğrenci topluluğuna üye misiniz?” sorusuna verilen yanıtlara göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı fark olsun ya da olmasın tüm boyutlarda ve toplam puanda herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olmayanların puanlarının daha yüksek olması, aslında beklenenin aksine bir bulgudur. Bu belki de fakültelerinden fazla memnun olmayan öğrencilerin, bu memnuniyetsizliklerini bir miktar azaltmak adına başka etkinliklere yönelmeyi tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

“Ders dışı zamanlarınızı fakültede geçirmeyi tercih ediyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre yapılan karşılaştırmada, hiçbir alt boyutta ve toplam puanda “evet” ya da “hayır” yanıtını verenler arasındaki farkların anlamlı olmadığı görülmektedir. Yine fakültede zaman geçirmeyi tercih edip etmemek, fakülte yaşamının niteliğine ilişkin algı ve değerlendirmeleri etkileyen önemli bir değişken olarak görülmemektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümü tercih sıralarına yapılan karşılaştırmada, genel olarak en yüksek ortalama 6–10. sırada tercih edenlere ait iken, en düşük ortalamanın 1–5. sırada tercih edenlere ait olduğu görülmektedir. Bu bulgu, fakültelerini 1–5. sırada tercih edenlerin beklentilerinin daha yüksek olduğu, hatta belki de çok gerçekçi düzeyde olmadığı, bu nedenle de algı ve değerlendirmelerinin daha olumsuz olduğu şeklinde yorumlanabilir. “Tekrar tercih etme şansınız olsa aynı fakülteyi tercih eder miydiniz?” sorusuna verilen yanıtlara göre yapılan karşılaştırmalar incelendiğinde ise, yine hiçbir alt boyutta ve toplam puanda, bu soruya “evet” ya da “hayır” yanıtını verenler arasındaki farkların anlamlı olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin fakültelerini tekrar tercih edip etmemelerini etkileyen faktörler, fakülte yaşamının incelenmeyen diğer başka boyutlarına ilişkin olabileceği gibi, diğer bazı kişisel, çevresel ya da sosyal değişkenlerle ilişkili olabilir.

Öneriler

Fakülte yaşamının niteliğinin fakültedeki derslikler, kütüphane, kantin/kafeterya, spor salonu, bilgisayar laboratuvarı, yemekhane vb. fiziki mekânların yeterliği, fakültede düzenlenen sosyo-kültürel etkinlikler, fakültede çalışan idari personel ile ilişkiler, düzenlenen bilimsel etkinlikler gibi başka bazı değişkenler açısından incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Yine öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin algı ve değerlendirmelerinin akademik başarıları ve bir takım psikolojik özellikleri ile ilişkilendirilerek incelenmesi yararlı olabilir. Genel olarak fakülte yaşamının niteliğine ilişkin çalışmaların, tüm fakültelerde yapılması

ve elde edilen verilerin bir geri dönüt olarak kullanılması, fakültelerin gelişimi açısından katkı sağlayacak niteliktedir. Yaşadığımız çağda eğitim kurumlarının niteliğini artırmaya yönelik arayışlarda, bu kurumların ve hatta sistemin varlık nedenini oluşturan öğrencilerin görüşlerinin dikkate alınması ve seslerine kulak verilmesinin, paha biçilemez katkılar getireceği yadsınamaz.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliği ile ilgili görüşleri ve bu görüşlerin fakülte, cinsiyet, yaş, sınıf, fakültede herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olma, ders dışı zamanları fakültede geçirme, öğrenim görülen bölümü tercih sırası, tekrar tercih etme şansı olsaydı, aynı fakülteyi tercih etmeyi isteyip istememe değişkenlerine göre değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda fakülteler arasında fen, sosyal, sağlık ayrımına göre, fakültelerde düzenlenen etkinliklerin sayısına ve durumuna göre, öğretim elemanları ile olan ilişkilerin durumuna göre çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ainley, J. (1999). "Schools and the social development of young australians: Frameworks, outcomes and influences". *Paper presented at the National Social Outcomes of Schooling Forum. Surfers Paradise, Australia.*
- Bourke, S. ve Smith, M. (1989). Quality of school life and intentions for further education: The case of a rural high school. *Paper presented at the Annual Conference of the Australian Association for Research in Education. Adelaide, South Australia. November-December.*
- Çokluk-Bökeoğlu, Ö ve Yılmaz, K. (2006). Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 201–210.
- Epstein, J. L. & McPartland, J. M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13 (1), 15–30.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karatzias A., Power K. G. ve Swanson V. (2001). Quality of school life: development and preliminary standardization of an instrument based on performance indicators in scottish secondary schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 12 (3), 265-284.
- Kourelahti, M. (1998). Quality of school life in finnish special educational settings (EBD). In A. Antilla & A. Ulusitalo (Eds.), *Contemporary marginalization and exclusion of young people-whose reality counts?* (pp. 47–50). Advisory Council for Youth Affairs and Mannerheim League for Child Welfare. Helsinki: Nykypaino.
- Leonard, C. A. R. (2002). Quality of life and attendance in primary schools. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Newcastle: University of Newcastle. <http://www.newcastle.edu.au/services/library/adt/public/adt>. Retrieved on 12.12.2005, at URL: NNCU20030702.214022/index.html.
- Leonard, C. A. R., Bourke, S. ve Schofield, N. J. (2003a). Student quality of school life – a multilevel analysis. *Paper presented at the Annual Conference of the Australian Association for Research in Education. Brisbane, December.* Retrieved on 12.12.2005, at URL: <http://www.aare.edu.au/conf02.htm/leo02.063>.
- Leonard, C. A. R., Bourke, S. ve Schofield, N. J. (2003b). Affective outcomes in the context of school reform. *Paper presented at the NZARE / AARE Joint Conference. Hyatt Regency Hotel & University of Auckland.*

- Leonard, C. A. R., Bourke, S., ve Schofield, N. J. (2001). The effect of stress management and relaxation techniques on student quality of school life and absenteeism in primary schools. *Paper presented at the Biennial Conference of the European Association for Research on Learning and Instruction. Fribourg, August.*
- Leonard, C. A. R., Bourke, S., ve Schofield, N. J. (2002). Student quality of school life differences within and between primary schools. *Paper presented at the Annual Conference of the Australian Association for Research in Education, Perth, December.* Retrieved on 12.12.2005, at URL: <http://www.aare.edu.au/conf01.htm/leo01.130>.
- Mok, M. ve Flynn, M. (1997). Quality of school life and students' achievement in the hsc: a multilevel analysis. *Australian Journal of Education*, 41 (2), 169–188.
- Mok, M. ve Flynn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: a path model. *Learning Environments Research*, 5, 275–300.
- Mok, M. ve McDonald, M. (1994). Quality of school life: a scale to measure student experience or school climate?. *Educational and Psychological Measurement*, 54 (2), 483–495.
- Schmidt, L. J. (1992). Relationship between pupil control ideology and quality of school life. *Journal of Invitational and Psychological Measurement*. 45, 889–896.
- Schmidt, L. J. ve Lunenburg, F. C. (1989). Pupil control ideology, pupil control behavior and the quality of school life. *Journal of Research and Development in Education*, 22, 36–44.
- Schofield, N. J. ve Bourke, S. F. (1997). Absenteeism, student quality of school life and teacher stress in primary school. *Paper presented at the EARLI Conference. Athens.*
- Şişman, M. ve Turan, S. (2001). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Waugh, R. ve Hyde, N. (1993). Student perceptions of school. *Paper presented at the Annual Conference of the Australian Association for Research in Education. Fremantle, November.* Retrieved on 12.12.2005, at URL: <http://www.swin.edu.au/aare/conf93.htm/waugr93.239>.
- Wilson, A. (1980). Landmarks in the literature: how powerful is schooling. *New York University Education Quarterly*. 11, 8–31.
- www.cnu.edu. “Christopher Newport University web sitesi”. İndirme Tarihi: 22.12.2005.